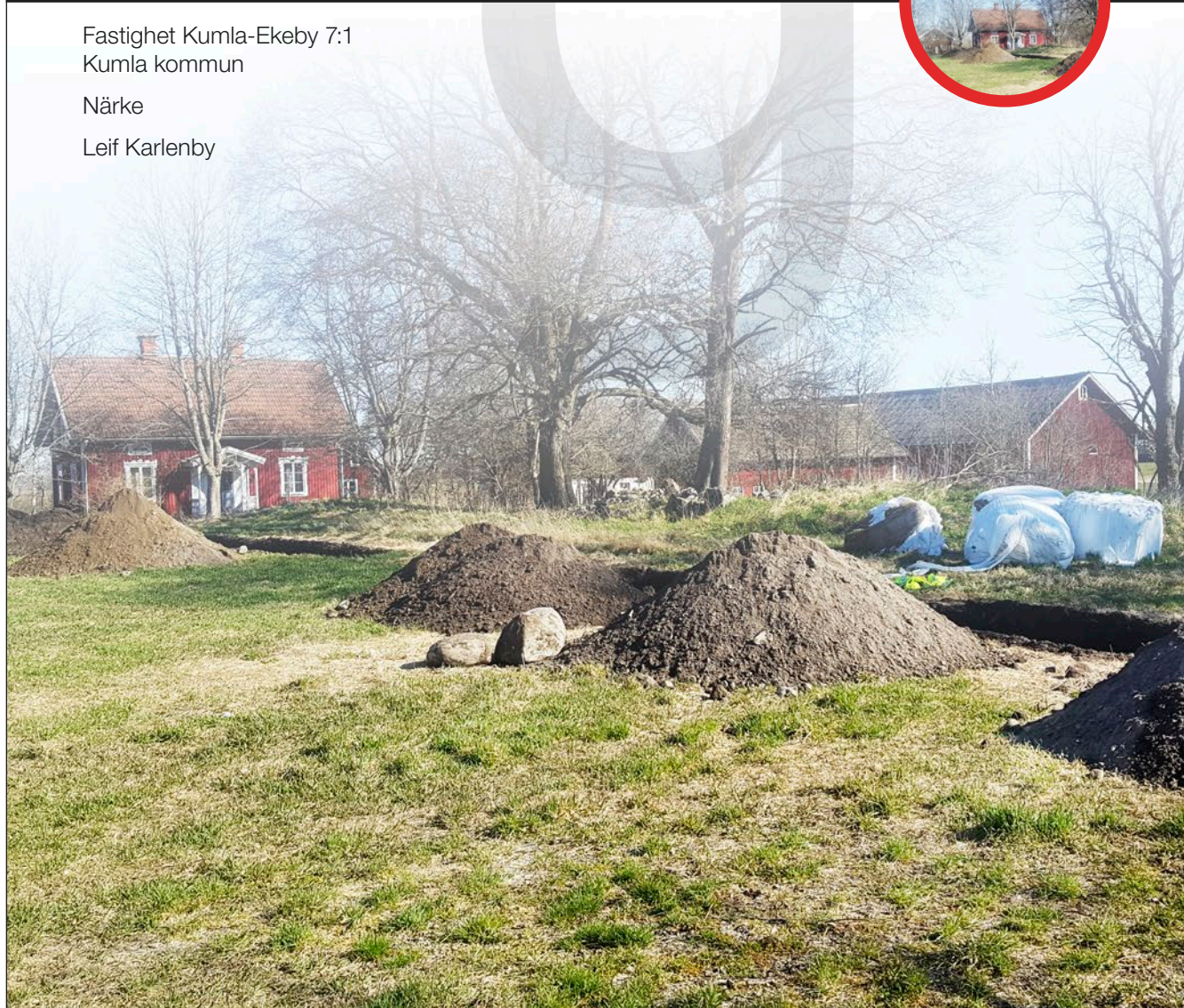

Utredning mellan Hörsta och Hagaby

Fastighet Kumla-Ekeby 7:1
Kumla kommun

Närke

Leif Karlenby

ARKEOLOGGRUPPEN I ÖREBRO AB

Radiatorvägen 11, 702 27 Örebro

Telefon 019-609 04 10

www.arkeologgruppen.se

arkeologgruppen@arkeologgruppen.se

Översiktskarta över Xxx län med platsen för xxx
markerat i rött.

© 2019 Arkeologgruppen AB
Arkeologgruppen rapport 2019:32

Författare	Leif Karlenby
Grafisk form	Nina Balknäs
Kvalitetsgranskning	Nina Balknäs
Omslagsfoto	Översikt av området sett från nordöst.
Foto	Arkeologgruppen AB om inte annat anges i figurtexten.

Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriet Dnr R50223371_180001

ARKEOLOGGRUPPEN AB RAPPORT 2019:32

ARKEOLOGISK UTREDNING

Utredning mellan Hörsta och Hagaby

Fastighet Kumla-Ekeby 7:1
Kumla kommun

Närke

Leif Karlenby

Lst dnr 431-2329-2019

Tekniska och administrativa uppgifter

Län	Örebro
Kommun	Örebro
Landskap	Närke
Socken	Kumla
Fastighet	Kumla-Ekeby 7:1

Fornlämningsnummer	—
Lämningstyp	—
Datering	—

Typ av undersökning	Arkeologisk utredning
Länsstyrelsens beslutsdatum	2019-04-11
Länsstyrelsens diarienummer	431-2329-2019
Arkeologgruppens projektnummer	P19023

Projektledare	Leif Karlenby
Fältpersonal	Leif Karlenby, Tobias Vinoy

Undersökningstid	2019-04-17
Undersökt yta	402 m ² (187 löpmeter)
Inmätningsteknik	Analog, rektifierat och digitaliserat i ArcGIS
Koordinatsystem	SWEREF 99 TM
Höjdsystem	RH 2000

Arkiv

Arkivmaterial förvaras tillsvidare hos Arkeologgruppen AB.

Digitalt arkiv

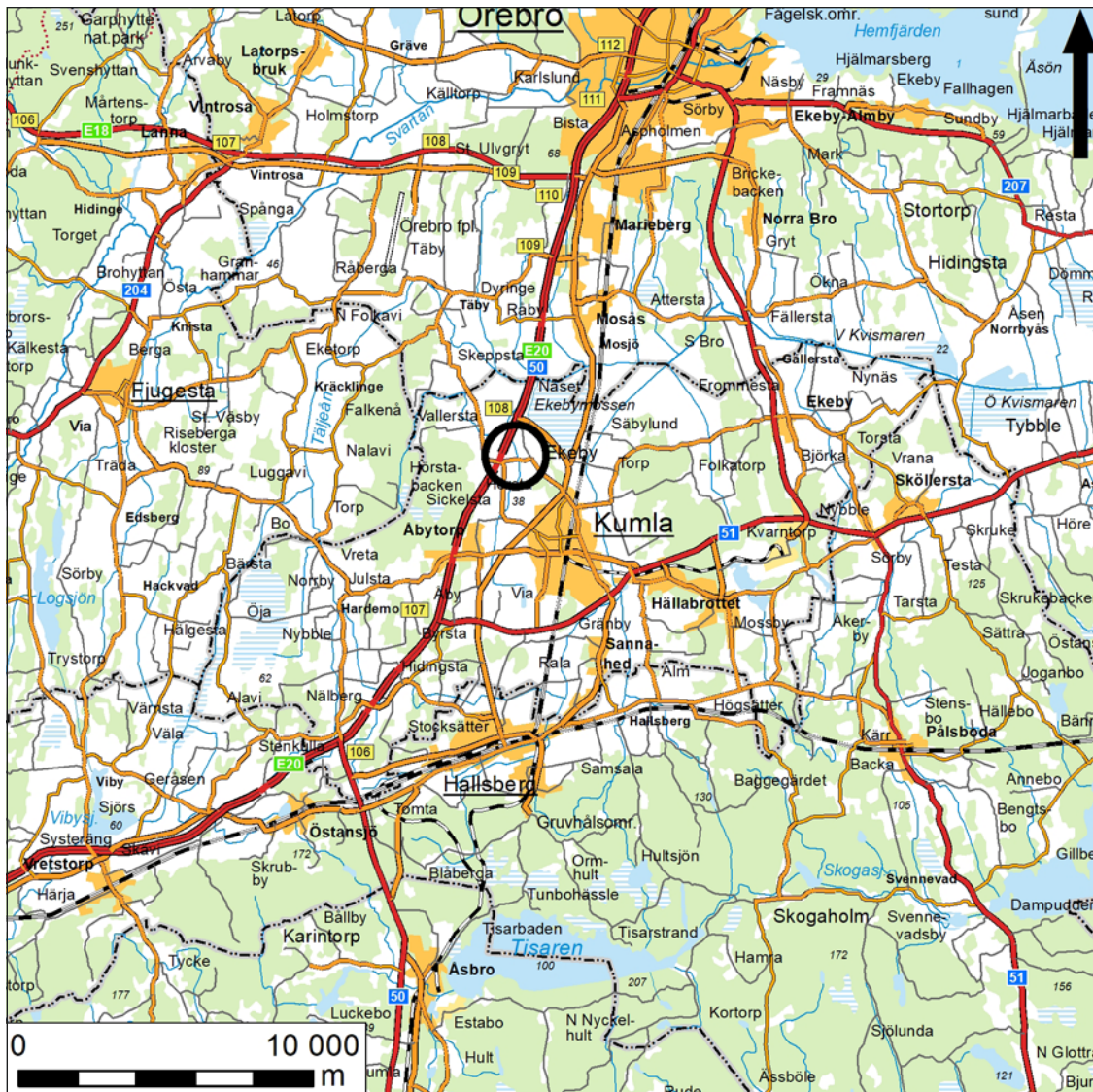
Digitala data förvaras tillsvidare hos Arkeologgruppen AB.

Fynd

Inga fynd tillvaratogs.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	5
Bakgrund och kulturmiljö.....	6
Syfte och målgrupper.....	6
Metod	8
Resultat.....	10
Utvärdering av resultaten i förhållande till undersökningsplanen	10
Referenser	13

Figur 1. Karta över Hörsta och Hagaby med platsen för utredningen markerad med svart ring. Skala 1:250 000.

Sammanfattning

På uppdrag utförde Arkeologgruppen AB en utredning inom fastigheten Kumla-Ekeby 7:1, då markägaren planerade ett hus på den obebyggda tomten. I närheten finns en kyrkoruin från 1100-talet, men platsen är belägen utanför den historiska byns område.

Sammanlagt grävdes tio schakt med en sammanlagd längd av 187 meter (402 kvadratmeter). I schakten framkom huvudsakligen rester efter senare tiders aktiviteter. I öster fanns en omfattande yta rivningsrester efter ett hus som legat på granntomten. Centralt var ytan mestadels tom liksom i områdets norra del, längs med vägen. I sydväst fanns gropar och större kolfyllda anläggningar som förmodligen härrör från ett gammalt skomakeri som ska ha legat på platsen.

Arkeologgruppen AB bedömer att det inom området endast finns spår efter aktiviteter som skett under 1800-1900-tal. På äldre kartor framgår att tomten har legat i anslutning till Hagaby bytomt, men genomgående ligger den obebyggd.

Figur 2. Översikt av området sett från nordöst.

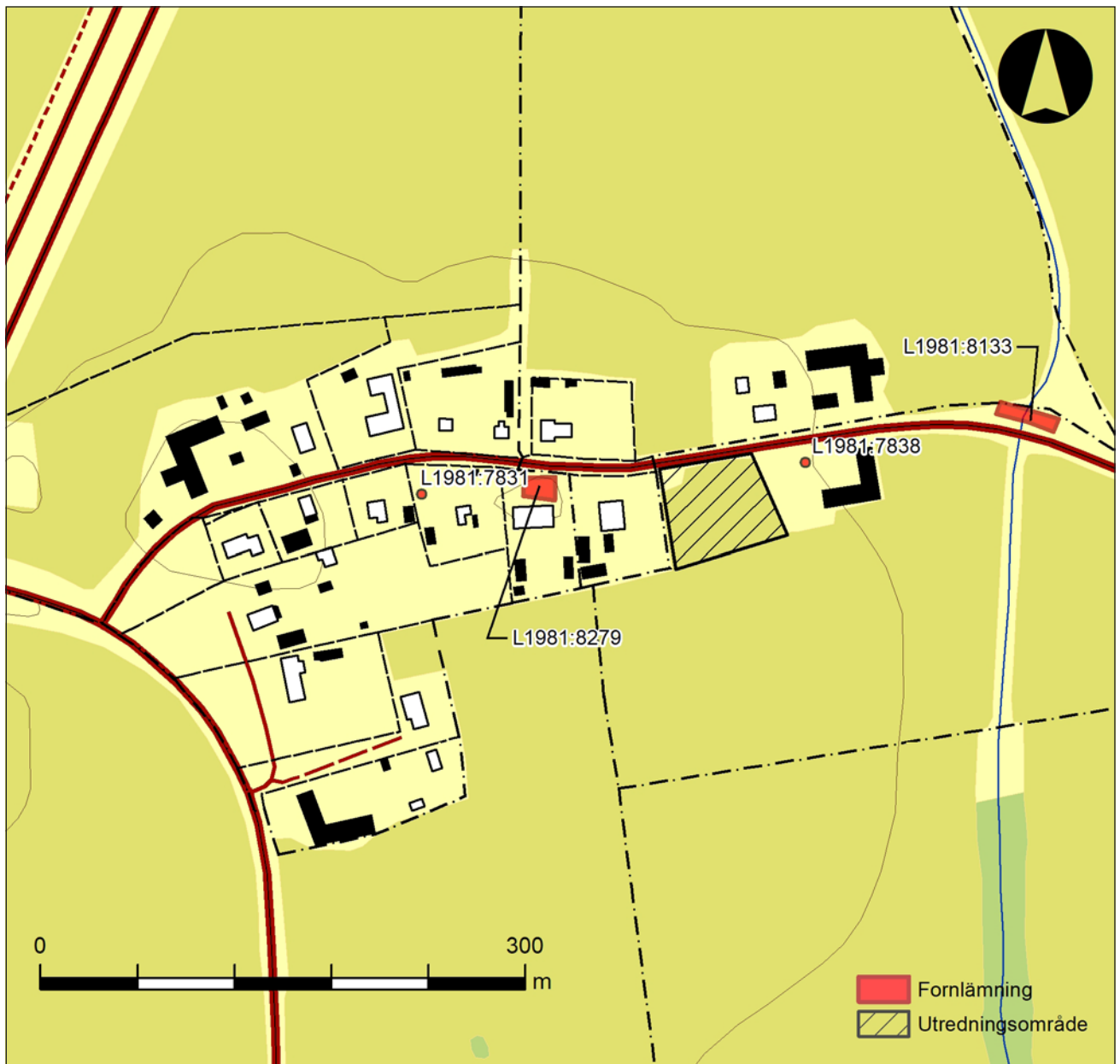
Bakgrund och kulturmiljö

Undersökningsytan ligger i anslutning till dagens Hörsta by som har gamla anor. Inom byns marker finns en 1100-tals ruinkyrka som undersöktes på 1950-talet. Där påträffades begravda personer från 1200-talet. Namnet på byn omnämns i de skriftliga källorna första gången med säkerhet år 1334. Emellertid har utredningsområdet aldrig legat i Hörsta, utan har utgjort en ödetomt i Hagaby, som legat alldeles intill. Hagaby har också medeltida anor och omnämns första gången år 1381.

Byarnas läge är inte desamma idag som för 150 år sedan, då det laga skiftet splittrade bebyggelsen med flera utflyttade gårdar i båda byarna. Hagaby har två gårdar kvar i ursprungligt läge (den rivna gården öster om utredningsområdet och den norr om vägen). Hörsta har i princip vuxit ihop med Hagaby så att en bebyggelse i öst-västlig riktning bildats.

Syfte och målgrupper

Syftet med utredningen var att ta reda på om det fanns fornlämning i området. Dels var frågan om förekomsten av en 1100-talskyrka i närheten kan ha satt avtryck inom ytan, dels om närheten till den historiska bytomten kan ha inneburit att det förekommit aktiviteter på platsen.

Figur 3. Plan över Hörsta och Hagaby. Skala 1:4 000.

Metod

Området utreddes med hjälp av schakt grävda med maskin. Maskinen var en 24 tons bandmaskin med en 2,0 meter bred skopa. Schakten lades ut över ytan så att en så god täckning som möjligt skulle uppnås. Områdets norra del lämnades orörd då det för några år sedan grävdes ned en fiberkabel där. Utifrån resultaten i övriga schakt framgick det med önskvärd tydlighet att den norra delen av området var tom.

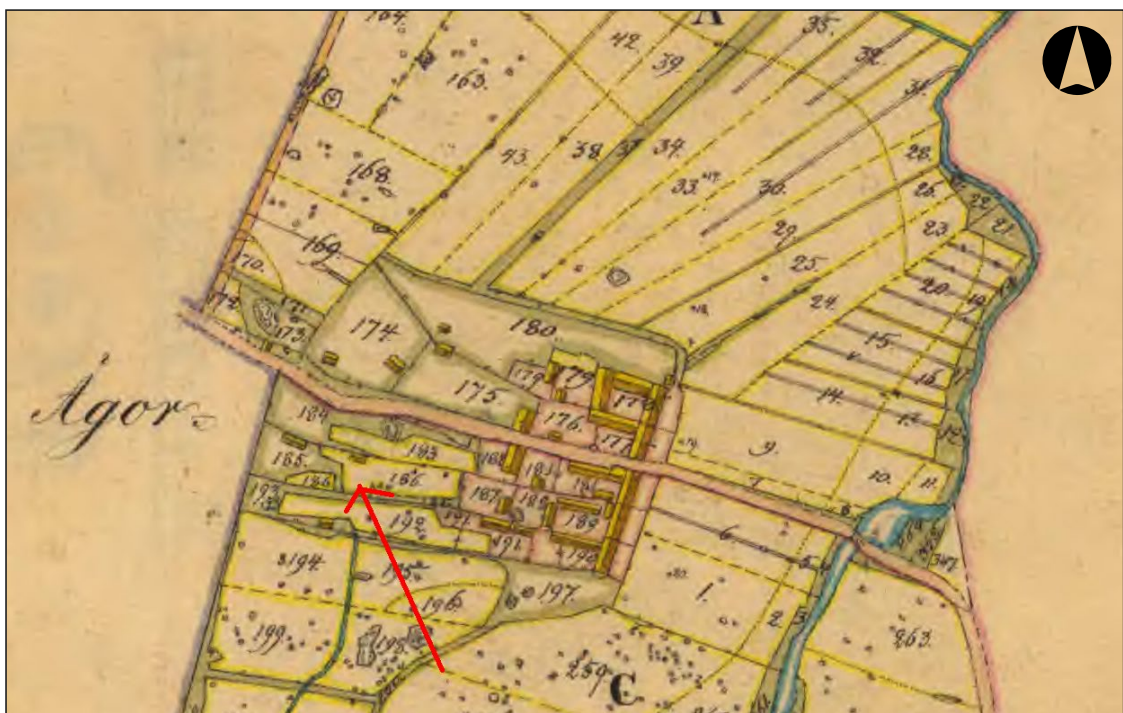
Schakten och påträffade lämningar mättes in för hand och ritades på millimeterpapper. Fotografier togs av området och några av schakten.

Figur 4. Häradsekonomska kartan från åren 1864–67 över området närmast Hörsta och Hagaby.

Figur 5. Utsnitt från Laga skifteskartan över Hörsta år 1847.

Figur 6. Utsnitt från Laga skifteskartan över Hagaby år 1854.

Resultat

En studie av mindre omfattning gjordes av de äldre kartorna. Den nuvarande ytan som ligger i anslutning till det moderna Hörsta, har tidigare varit en del av Hagaby, om än inte ingått i själva bytomten. På alla kartor ligger området öde, på vissa som odlad mark. Av allt att döma bör det inte ha funnits någon bebyggelse i området.

Sammanlagt grävdes tio schakt med en sammanlagd längd av 187 meter. Ett av schakten utvidgades på två ställen, vilket innebär att 402 kvadratmeter avbanades totalt.

I schakten framkom huvudsakligen rester efter senare tiders aktiviteter. Centralt var ytan mestadels tom liksom i områdets norra del, längs med vägen. I sydväst fanns gropar och större kolfyllda anläggningar som förmodligen härrör från ett gammalt skomakeri som ska ha legat på platsen (muntlig uppgift från markägaren).

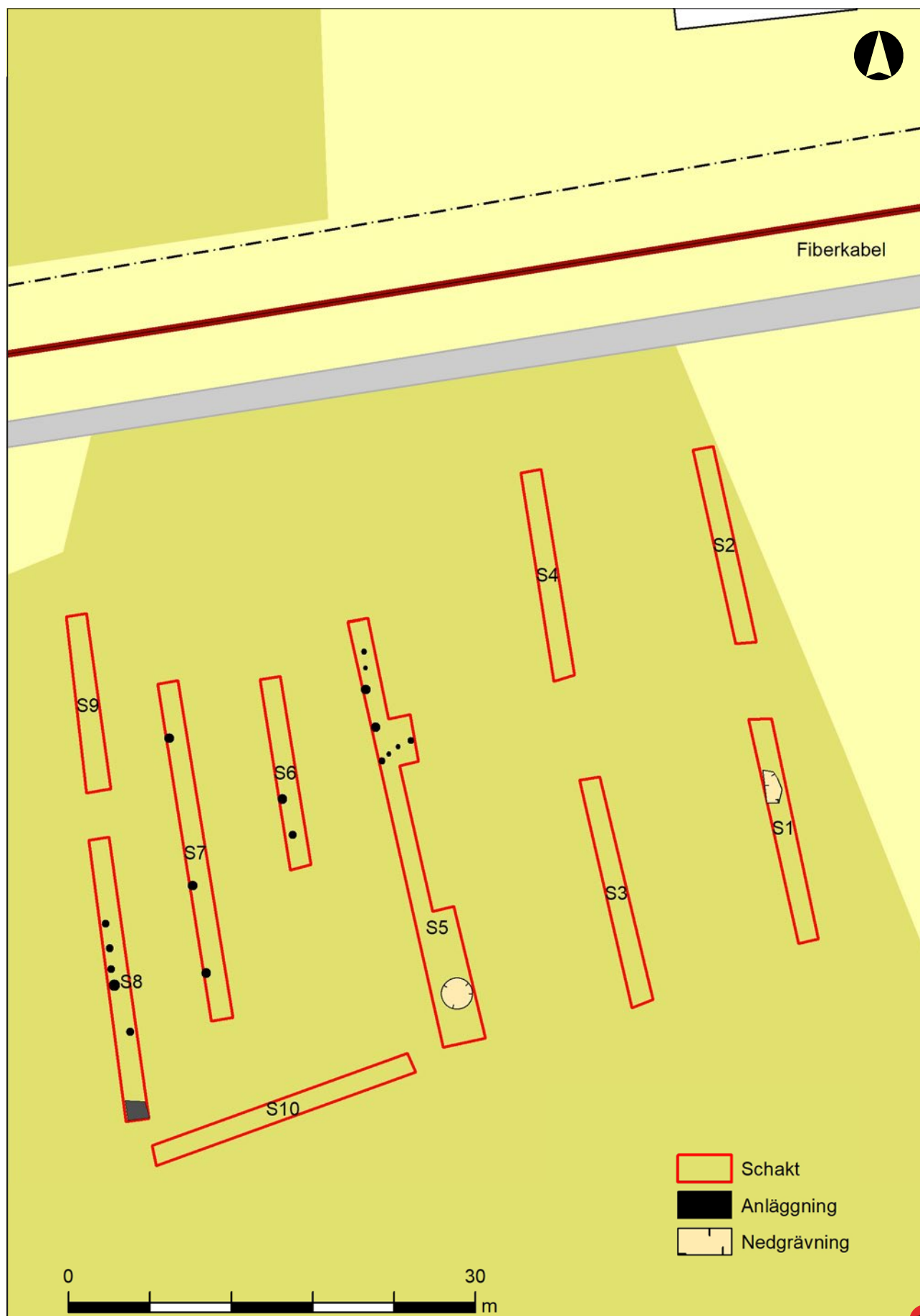
Sammanlagt mättes tjugo anläggningar in. I öster fanns ett mer eller mindre sammanhängande område med rivningsrester som inte mättes in närmare. De härstammar från en riven gård strax utanför utredningsområdet.

Ett antal anläggningar föreföll vid avbaning kunna utgöra stolphål och möjligen ingå i ett långhus, varför de inmättes, men vid närmare undersökning visade de sig snarare vara spår efter aktiviteter under senare tid, från 1800-talet och 1900-talet. Den slutliga bedömningen blir därför att det inte fanns någon fornlämning inom området. Därför redovisas schakt och anläggningar enbart i plan. Dokumentation med beskrivning finns dock hos Arkeologgruppen AB.

Utvärdering av resultaten i förhållande till undersökningsplanen

Syftet med utredningen var att fastställa om det fanns fornlämning inom ytan. Vid utredningsgrävning kunde inga lämningar av fornlämningskaraktär iakttagas, varför bedömningen gjordes att platsen inte innehöll några lämningar än 1850. Enligt äldre kartor är platsen obebyggd under längre tid, ett förhållande som styrker resultaten från utredningen.

Arkeologgruppen AB anser därför att utredningen motsvarar förfrågningsunderlagets syfte.

Figur 7. Plan över schakten grävda på utredningsytan samt i dem påträffade anläggningar (alla recenta). Skala 1:400.

Figur 8. Vy över ett av schakten med en stenpackning. I stenpackningen fanns sentida avfall i form av metallskrot och keramik, tegel med mera. Foto från nordväst.

Referenser

Kartor och arkivmaterial

HISTORISKA LANTMÄTERIAKTER

Häradsekonomiska kartan 1864-67

Laga skifte 1847 Hörsta

Laga skifte 1854 Hagaby

Arkeologgruppen AB

RAPPORT 2019:32

